פרשת בא (תשי"ג) פרק יג' א- טז.

א. ח. בעבור זה עשה ה' לי...
התקשו המפרשים בפסוק זה. עיין:
רש"י: ד"ה בעבור זה
ראב"ע: " " " " שים לב לשני המרומים שבדבריו!
רמב"ן: " " " " עד "ויתכן שהיה שעורו והגדת לבנך".
לשם מה נעזר הרמב"ן בפסוק שמות י"ח כ'?
רשב"ם: " " "
שד"ל: אני עושה החג הזה ואני אוכל מצות בעבור מה שעשה ה' לי. "זה"
ו"זו" ענינם "אשר" כמו: עם זו שצרתי לי (ישעיה מ"ג כ"א); הר ציון
זה שכנת בו (תהלים ע"ד ב); אל מקום זה יסדת להם (שם ק"ד ח);

1. סדר את המפרשים הנ"ל לקבוצות והסבר מה ההבדל העקרוני שביניהם?

2. על איזו מן הקבוצות הנ"ל מגן ר' וולף היידנהיים בפרושו הבנת המקרא
בדבריו אלה: דרך הכתוב להשתמש במלת "בעבור" ובמלת "בגלל" להורות
על התקשרות הסבה עם המסובב ממנה, פעם יאמר: ויברכני ה' בגללך (בראשית
ל' כז'), ופעם יאמר: בעבור תברכני נפשך (בראשית כ"ז), ולא נוכל לאמר
שישמש בהם הכתוב בערבוביה, כי אמנם יש הבדל ביניהם: מלת בגלל מתקשרת
לעולם עם הסבה הגורמת להיצת דבר אחר זולתה, ומלת בעבור מתקשרת עם
הדבר האחר ההוא המושג, לכן מלת בגלל נופלת על הקודם ומלת בעבור על
המתאחר, ולשון בגלל מן התגלגלות, דוגמת אמרם ז"ל: במביל כתנת פסים
שעשה יעקב ליוסף נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים הנה על זה תאמר:
בגלל כתבת פסים ירדו..., ואלו תאמר בעבור כתבת פסים ירדו, יהיה
משמעו: ירדו למצרים בכדי שישיגו כתנת פסים, והוא הפך המכוון...
ולא תמצא לעולם מלת בגלל מחובר עם פעל עתיד כמו שמצאנוהו מקושר עם
מלת בעבור, וזה לפי שהדבר אשר נופל עליו בגלל הוא מוקדם לעולם, להיותו
כדמות הכנה וכלי להשגת המבוקש. ובאמרנו "בעבור זה" יהיה מלת זה מומזת
על המבוקש הנרצה אחר בעבורו או לתכליתו נתקדם ענין אחר, וככה "בעבור
זאת העמדתיך" (שמות ט ט"ז) ובאר: איזה זאת? בעבור הראותך את כחי. וכן
בנידן דידן: אלו היה אומר בגלל זה עשה ה', היה אפשר לפרש מלת "זה" על
המעשה המוקדם אשר עשה ה' לי במצרים, עכשו דכתיב "בעבור זה" - על
כרחך מלת זה רומזת על התכלית אחר בעבורו עשה ה' לי....

3. בעקבות מי מן המפרשים הנ"ל הלכו המתרגמים:

הירש: אום דיזזס ווילען האט גאט פיר מיך געהאנדעלט אלס איך אוס ו.צאג.

בובר: אום דעסווילען, וואס ער מיר טאט, אלס איך אויספור פון אגיפטן.

ב. ט. ראב"ע ד"ה והיה לך.

1. למי ממפרשינו מתכוון הראב"ע ב"יש חולקין"?

2. מהי טענת החולקים?

3. במה סותר הראב"ע את דבריהם?

4. באר את המלים "כי בחיותו כמשמעו אינו מכחיש שקול הדעת כמו ומלתם וכלו."?

ג. ט"ז. רמב"ן ד"ה ולסוספות בין עיניך עד "ועל דרך האמת" וביחוד להלן מן
ועתה אומר לך כלל בטעם מצות רבות עד סוף הפרשה.

1. מהו טעם מצות התפה ומצות תפילין ומזוזה לדעתו!
2. מהו הקשר בין עקר דבריו לפסקתו האחרונה ("ומן הנפים הגדולים
המפורסמים אדם מודה... עד הסוף) ומה חשיבות פסקה זו?

המנויים מתבקשים למדר בלי שהיות את חשבונותיהם כדי למנוע הפרעות במשלוח

בא לשלוח: א) תשובות לד"ר נחמה ליבוביץ, ירושלים קרית משה;
ב) הזמנות, תשלומים וכד' ליעקב אשכנזי, ירושלים, רח' אוסישקין 48.